

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Pvm
7.3.2018

Nro 93/00.01.05.00/2018

Viite:
OKM/41/010/2017
24.1.2018

Asia:

Jyväskylän yliopiston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Jyväskylän yliopisto esittää lausuntonaan seuraavan.

Yleistä

Jyväskylän yliopisto pitää yleisesti ottaen lukiokoulutuksen uudistamiselle asetettuja tavoitteita, mm. nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä ja opiskelijoiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, hyvinä ja kannatettavina.

Koulujen, niiden johdon ja suomalaisten opettajien korkeatasoisuus sopii hyvin yhteen sen lähtökohdan kanssa, että koulutuksen järjestäjän päätösvaltaa lukio-opetuksen toteuttamisessa oltaisiin lisäämässä. Jyväskylän yliopiston huolena kuitenkin on, miten voidaan taata oppilaiden tasa-arvo ja valtakunnallinen vertailtavuus. Tämä huoli kumpuaa siitä huomiosta, että lakiesityksestä puuttuu kirjaus siitä, miten paikallisesti laadittujen ja valtakunnallisesti toisistaan poikkeavien toimenpiteiden toteutumista seurataan tai miten niistä raportoidaan. Tähän asiaan palataan vielä myöhemmin tässä lausunnossa.

Lukiolaisten hyvinvoinnin tukeminen ohjausta lisäämällä sekä sujuvat siirtymät jatko-opintoihin ovat myös tärkeitä tavoitteita. Erityisesti ohjaukseen ja tuen lisäämisen liittyvät esitykset todennäköisesti edistäisivät yleisten tavoitteiden toteutumista.

Jyväskylän yliopisto ymmärtää myös lukioille lain kautta vahvistettavan, erityisesti korkeakoulujen suuntaan kohdistettavan yhteistyövelvoitteen tavoitteet. Tätä asiaa ei kuitenkaan ole loppuun asti pohdittu, ja esitykseen sisältyvien käytännön ongelmia vuoksi yliopisto suhtautuu siihen varauksellisesti. Varauksellisuus perustellaan jäljempänä.

Yliopisto suhtautuu varauksin myös ylioppilastutkinnon uusimista koskeviin ehdotettuihin muutoksiin. Lakiluonnoksessa ehdotetut laaja-alaisen osaamisen kehitymistä edistävät toimenpiteet eivät välttämättä ole riittäviä. Lakiluonnoksen mukaan oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen määrää tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa, eikä opetussuunnitelmiin ole tarkoitus tehdä varsinaisesti sisällöllisiä muutoksia, joten on mahdollista, että esitys ei vielä yksinään johda laaja-alaisen osaamisen painottamiseen lukioissa tämänhetkistä enempää.

Edellisellä huomiolla on kytkentä kahteen muuhun seikkaan, johon Jyväskylän yliopisto haluaa kohdistaa kriittisen huomion. Ensimmäinen kohdistuu uudistuksen ajankohtaan. Lukion uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön vuonna 2016. Samaan aikaan aloitettiin lukion tuntijakokokeilu, joka mahdollistaa laajemman valinnaisuuden. Uuden opetussuunnitelman ja tuntijakokokeilun mukaan opiskelleista kukaan ei ole vielä valmistunut ylioppilaaksi. Lakiuudistustyö on siis tehty odottamatta tehtyjen uudistusten tuloksia. Tämä todetaan kyllä lakiesityksen yleisperusteluissa, mutta siitä huolimatta lain uudistamista on haluttu viedä eteenpäin jo nyt.

Toisaalta on kuitenkin todettava, että lukion opetussuunnitelman uudistus oli edellisellä kerralla varsin pinnallinen ja sen seurauksena lukion suunnitelma jäi perusopetuksen suunnitelmaa vanhakantaisemmaksi ja se ei vastaa tulevaisuuden osaamistavoitteita optimaalisesti. Samalla on huomattava, että tämän esityksen mukainen uusi opetussuunnitelma otettaisiin käyttöön vasta syksyllä 2021, joten tässä yhteydessä olisi perusteltua päivittää myös sisältöjä ja tavoitteita paremmin koulutuspolun jatkumoihin tukevaksi. Pelkkä opintojaksojen laajuuden uudelleenmäärittely ei takaa parempia korkeakouluvalmiuksia eikä sellaisenaan paranna korkeakouluopintojen läpäisyä ja nosta yhteiskunnan osaamistasoa. Vaarana on, että entiset sisällöt vain paketoitaneen uudelleen opintopisteiltään eri laajuisiksi opintojaksoiksi.

Toisena asiana Jyväskylän yliopisto haluaa vahvana koulutuksen tutkimuksen yliopistona tuoda esille sen epäkohtana näkemänsä seikan, ettei uudistustyössä ole hyödynnetty tutkimuksellista tietoa juuri lainkaan.

Jyväskylän yliopisto esittää seuraavaksi tärkeiksi kokemansa yksittäiset huomiot lukiolakiluonnokseen ja ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun muutoslain kohtiin.

Lukiolakiluonnos

Lain nimi "Lukiolaki" viittaa pikemminkin koulumuotoon kuin järjestettävään koulutukseen/opetukseen. Lain 1§ toteaa laissa säädettävän "lukiokoulutuksesta". Laki ei määrää koulutusta annettavaksi vain lukio-nimisessä oppilaitoksessa. **Jyväskylän yliopisto ehdottaa, että lain otsikoksi harkitaan muotoa "Laki lukiokoulutuksesta"**. Tällöin se olisi yhdenmukainen "Perusopetuslain" ja "Lain ammatillisesta koulutuksesta" kanssa.

Lain pykälän 2 muotoilu "Lukiokoulutus antaa..." viittaa vanhakantaiseen näkemykseen oppimisesta. Lukio ei voi "antaa" opiskelijalle näitä valmiuksia, vaan ne

kehittyvät vuorovaikutteisena prosessina, jossa opiskelija on aktiivinen toimija. Esimerkiksi "tuottaa" voisi olla parempi verbi.

Laajan yleissivistävyyden turvaaminen ja lukio-opintojen pirstalemaisen luonteen vähentäminen ovat perusteltuja tavoitteita. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin oppiaineista, opintojen rakenteesta ja opintojen laajuuksista, mikä edistää koulutuksellista tasa-arvoa. Pakollisten opintojen määrä säilyisi ennallaan eikä valinnaisuutta ehdoteta lisättäväksi. Näin pystytään turvaamaan koulutuksen yhdenvertaisuus ja lukiokoulutuksen säilyminen ns. yleissivistävänä koulutuksena. Koulutuksen järjestäjä saisi kuitenkin pääosin päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot järjestetään. Ilmaus "pääosin" vaatisi vielä tarkennusta. Ehdotus tuo koulutuksen järjestykseen joustavuutta, mutta saattaa johtaa siihen, että lukioiden opetussuunnitelmat ja opintojaksojen arviointiperusteet muuttuisivat erilaisiksi ja suhde opetussuunnitelmien perusteisiin voi hämärtyä, sillä esimerkiksi arviointi on esitetty tehtäväksi opintojaksoittain. Tämä taas edellyttää myös tavoitteiden asettamista opintojaksoille opetussuunnitelmassa.

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytettäisiin opintopisteitä, mikä mahdollistaisi kurssimuotoisesta rakenteesta luopumisen. Tätä voidaan pitää hyvänä ehdotuksena. Kurssimuotoisuus ei välttämättä tue kylliksi pitkäjänteistä opiskelua eikä kokonaisuusien syvällistä hallintaa. Erityisen hankala se on esimerkiksi kielitaidon kehittymisen kannalta.

Opintopisteisiin siirtymistä on perusteltu myös lukio- ja korkeakoulutuksen lähentämisellä ja sillä, että opintopisteet helpottaisivat korkeakouluopintojen hyväksi lukemista lukion oppimäärään. Jotta tämä toteutuisi, olisi varmistettava, että opintopisteen määrittelytapa on sama tai ainakin riittävän samankaltainen molemmilla koulutusasteilla. Opintojakson laajuudesta mainitaan, että "opintojakso kestää nuorille tarkoitetussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitetussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia opintopistettä kohden." Määrittely on epäselvä. Viitataan tällä opintopisteen vaatimaan työmäärään lähiopetuksen osalta vai mahdollisesti kokonaistyömäärään. Jos tarkoitetaan jälkimmäistä, syntyy merkittävä epäsuhta korkea-asteen opintopiste -käsitteen ja lukiokoulutuksen vastaavan välille. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. **Jyväskylän yliopisto korostaa, että korkeakoulussa suoritettujen opintojen hyväksi lukemisessa lukion oppimäärään erot opintopisteiden työmäärissä on otettava huomioon.**

Lakiluonnos sisältää huomattavia lisäyksiä ja muutoksia opinto-ohjauksen käytänteisiin. Myös oppimisvaikeuksiin liittyvää erityisopetusta esitetään lisättäväksi, mikä on tarkoituksenmukaista ja vastaa yhä laajentuviin tarpeisiin. Onkin hyvä, että oppimisen tukea koskeva velvoite sisällytetään lukiolakiin. Opinto-ohjauksen uudet velvoitteet aiheuttaisivat lukiokoulutuksen järjestäjille uusia kustannuksia noin 5 miljoonaa euroa vuodessa, jos opinto-ohjauksen velvoitteet toteutettaisiin opinto-ohjaajien määrää lisäämällä. Opinto-ohjaajien työmäärä kasvaisi laskennallisesti lähes 90 000 tuntia, mikä lisäisi huomattavasti opinto-ohjaajien tarvetta. Myös oppimisvaikeuksiin erikoistuneiden erityisopettajien tarve vääjäämättä lisääntyisi. Jyväskylän

yliopisto esittää tähän liittyen, että vastuuta ohjauksesta laajennetaan siten, että ohjaus säädettäisiin, myös pykälässä 25 tarkoitettussa muodossa, koko kouluyhteisön/kaikkien opettajien tehtäväksi, tai osaksi opettajan opetustehtävää. Tämä ei poistaisi tarvetta lisätä opinto-ohjaajia mutta saattaisi vaikuttaa lisäyksen suuruuteen.

Lakiluonnoksessa esitetään lisäksi, että koulutuksen järjestäjien tulisi tarjota ohjausta myös niille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa ja niille, jotka eivät ole päässeet jatko-opintoihin. Tämän muutoksen seurauksia ja kustannuksia on vaikea ennakoida. Onkin hyvä, että lukiokoulutuksen jo suorittaneiden oikeus ohjaukseen on ajallisesti rajattu vuoteen. Koulutuksen järjestäjällä ei ole tietoa lukio-koulutuksensa jo aiemmin päättäneiden henkilöiden hakeutumisesta jatko-opintoihin. Olisikin harkittava mitä tietoja koulutuksen järjestäjä ohjauksen järjestämiseksi tarvitsee.

Lakiluonnoksessa todetaan, että opintojen rakenteen muuttuessa myös lukion opetussuunnitelmien perusteet tulisi uudistaa, mutta merkittävä sisällöllinen uudistus ei olisi tarpeen, koska nykyiset opetussuunnitelmat on otettu käyttöön syksyllä 2016. Valinnaisuutta ei ehdotuksessa esitetä lisättäväksi, mutta teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt jäisivät paikallisesti määriteltäviksi. Mikäli näillä teemaopinnoilla tavoitellaan laaja-alaista osaamista, olisi jonkinlainen yhteinen linjaus tavoitteisiin ainakin jollakin tarkkuudella tarpeen myös valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa, esimerkiksi kuvaamalla näiden teemaopintojen yleiset tavoitteet.

Lakiluonnoksen opetuskieltä koskevassa kohdassa esitetään, että opetusta voisi kaikissa kouluissa antaa myös sellaisella kielellä, jota koulutuksen järjestämislupaan ei sisälly. Opiskelijoiden kielitaidon riittävyyden lisäksi tulisi kuitenkin huolehtia myös opettajien kielitaidon riittävyydestä. Sinänsä kielten opetuksen ja sisältöaineiden opetuksen integrointi on kannatettava ehdotus, ja se voisi toteutua erityisesti teemaopinnoissa. Myös äidinkielenä opiskeltavan kielten valikoimaa esitetään laajennettavaksi muihin kieliin. Tämä ehdotus voi olla vaikeasti toteutettavissa ja edellyttäisi muutoksia myös opetussuunnitelman perusteisiin. Sillä olisi vaikutuksia myös ns. oman äidinkielen opettajien tarpeeseen ja se asettaisi odotuksia myös näiden opettajien kelpoisuusvaatimusten määrittelyyn. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä asetustekstiin ja otettava huomioon se, että ylioppilaskokeeseen ei ole mahdollista laatia uusia tähän oppimäärään liittyviä kokeita. Näidenkin lukiolaisten olisi siis suoritettava äidinkielen kokeena joko äidinkielen (suomi tai ruotsi) tai S2 / R2 -koe.

Lakiluonnoksen mukaan lukiokoulutuksen yhteistyövelvoitetta ja lukioiden velvollisuutta järjestää osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista yhden tai useamman korkeakoulun kanssa säädettäisiin laissa. Opetus olisi lisäksi järjestettävä siten, että opiskelijalla olisi mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. Yhteistyön lisääminen on sinänsä tarkoituksenmukaista ja tärkeää. On kuitenkin huomattava, että lukion ja korkeakoulujen opetussuunnitelmat eroavat toisistaan. Jyväskylän yliopisto korostaa tässä yhteydessä myös, että vaikka yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistokeskusten kenttä on varsin

laaja, jää silti osa lukioista katveeseen. Todennäköisesti korkeakoulujen opetusta tarjottaisiin näissä lukioissa vain verkko-opetuksena, mikä taas aiheuttaa koulutuksellista epätasa-arvoa. **Jyväskylän yliopisto esittää harkittavaksi, olisiko lukioiden yhteistyö korkeakoulujen kanssa avoimen yliopiston ja korkeakoulun kautta luontevampi vaihtoehto.** Lukiot voisivat esityksen mukaan hankkia osan koulutuksesta myös muilta koulutuksen järjestäjiltä. Muualta hankittujen palvelujen osuudelle ei asetettaisi tarkkoja rajoja. Jonkinasteinen säätely olisi kuitenkin tarpeellista, samoin se, että muualta hankittujen koulutusten laadulle asetettaisiin laatukriteerit.

Lukiokoulutuksen tavoitteellista suoritusaikaa ei Jyväskylän yliopiston mielestä ole perusteltua määrittää sillä tavoin kuin se on määritetty pykälässä 10, eikä se myöskään saisi olla esimerkiksi lukion valtionosuuksien määräytymisen kriteerinä. Lähtökohtaisesti lukiokoulutuksen tavoitteiden saavuttaminen tulisi olla kriteeri suorittamiselle, ei opiskelu-aika. Eri opiskelijoiden edellytykset tavoitteiden saavuttamiseksi, samoin kuin henkilökohtaiset tavoitteet (esim. halu sisällyttää lukio-opintoihin korkeakouluopintoja), vaihtelevat suuresti, joten myös opiskeluajan tulisi olla joustava. Säädöksen olisi perusteltua olla tältä osin yhdenmukainen ammatillisen koulutuksen kanssa.

Jyväskylän yliopisto suhtautuu varauksellisesti siihen, että laissa säädettäisiin erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettua lukiokoulutuksesta. Tavoitteet koulutukselle ovat samat, mutta ero tehdään pakollisina vaadittavissa oppiaineissa ja opiskeluun käytettävissä ajassa. Perustelut näin erotella nuorten ja aikuisten koulutustarpeita eivät ole kestäviä. Perusteluissa kuvatut erot eivät ole ensi sijassa ikäryhmien välisiä vaan yksilöiden välisiä. Lain perustelujen viittaus lukion kasvatuksellisten tavoitteiden painottumiseen nuorilla aikuisia enemmän (sivu 25) ei perustu todennettuun tietoon. Se on myös ristiriidassa ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön, joka koskee saman ikäisiä nuoria, ja joiden kasvatukselliset tarpeet ovat monilta osin lukiolaisia vaativammat. Tavoitteena tulisi olla joustava lukiokoulutuksen rakenne, joka sallii erilaisissa elämäntilanteissa ja tavoitteiltaan erilaisten ihmisten opiskelun. Hyväksi lukemista koskevat säännökset mahdollistavat joustavat käytänteet yksilöllisten erojen huomioon ottamiselle. Aikuisten ja nuorten opiskelua ei enää erotella ammatillisessa koulutuksessa, miksi ne pitää kategorisesti erotella lukiokoulutuksessa?

Jyväskylän yliopisto haluaa kiinnittää huomion siihen, että säädökset turvallisesta oppimisympäristöstä (§§40-48) poikkeavat yksityiskohtaisuudessaan, laajuudessaan ja hengeltään lain muista osista. Jyväskylän yliopisto ymmärtää, että näiden säädösten taustalla on julkisuudessaakin käyty keskustelun koulujen ja koulutyön turvallisuudesta. Jyväskylän yliopisto haluaa kuitenkin tuoda näiden toimien rinnalle toisen näkökulman. Yliopisto on kehittänyt vuosien ajan Student Life -toimintoina tunnettua opiskelijoilleen suunnattua toimintakokonaisuutta. Tämä kokonaisuus on tullut laajalti tunnetuksi ja se perustuu lukiolain säädöksiin verrattuna päinvastaiselle lähestymistavalle. Jyväskylän yliopisto suhtautuu varauksin siihen, että lukiolain pyrkimyksenä näyttää olevan ensisijaisesti kielloin, rangaistuksin ja muin pakkokeinoin luoda kouluun turvallinen oppimisympäristö. Kansainväliset kokemuksetkin osoittavat, että nämä eivät tarjoa tehokkainta vaihtoehtoa kouluyhteisön ke-

hittämiseen. Nuoria pakottavat kiellot eivät ohjaa toimintaa haluttuun suuntaan. Lukion opiskelijaa rangaistaan ei-toivotusta käyttäytymisestä kieltämällä häneltä osallistuminen opetukseen osoittamatta keinoja käyttäytymisen syiden selvittämiseen ja niiden poistamiseen. Tällaisen rangaistuksen vaikuttavuus on kiistanalainen.

Turvallinen oppimisympäristö on keskeinen edellytys laadukkaalle oppimiselle ja tulokselliselle opiskelulle. Oman Student Life -toimintamallimme lähtökohtana on, että oppimisympäristön laatu määräytyy ennen kaikkea oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden kyvystä toimia ja kehittyä yhteisönä. Nuorten keskinäinen luottamus ja oma aktiivisuus varmistavat koulun työrauhan, eivät ulkoiset pakotteet. **Jyväskylän yliopisto esittääkin, että myös lukiolaissa tulisi korostaa yhteenkuuluvuutta edistäviä toimia, myönteisten sosiaalisten suhteiden tärkeyttä, opiskelijoiden yhteisvastuuseen kasvamista, neuvottelutaitoja ja yhteistä päätöksentekoa oppimisympäristön jatkuvaksi kehittämiseksi.**

Yhtenä vaihtoehtona tulisi harkita jopa sitä, että koko turvallista oppimisympäristöä koskeva luku yhdistetään §33:n (Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet) kanssa säädökseksi periaatteista lukion oppimisympäristön kehittämisestä yhteisvastuullisesti. Rehtorille toki tulee varmistaa, muiden työyhteisöjen johtajien tapaan, valtuudet puuttua epäkohtiin. Laissa lukion tulisi kuitenkin näyttäytyä ensisijaisesti pedagogisena oppimisyhteisönä, ei pakkolaitoksena.

Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Lukiolakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että ylioppilastutkinnolla on merkittävä lukio-opintoja ja opiskelijoiden kurssivalintoja ohjaava rooli, joka tulee jatkossa entisestään korostumaan ylioppilastutkinnon merkityksen kasvaessa korkea-asteen opiskelijavalinnoissa. Vaarana on, että lukio-opiskelusta tulee valmistautumista ylioppilastutkintoa varten ja lukiokoulutuksen asema yleissivistävänä koulutuksena kaventuu. Myös ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lakia koskevat muutosehdotukset vaikuttavat saman suuntaisesti, jos ylioppilastutkinnon kokeiden uusimista ei mitenkään rajoiteta.

Kun ylioppilastutkinnon rooli valinnassa korkea-asteen opintoihin kasvaa ja samalla korkea-asteen valintakokeet muutetaan sellaisiksi, joihin ei voida edellyttää ennakkovalmistautumista, on oletettavaa, että nykyinen valmennuskurssitoiminta tulee yhä enenevässä määrin kohdistumaan ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiseen ja arvosanojen korottamiseen. Lakiluonnoksessa lukiot veloitetaan järjestämään kokeet myös kokeiden uusijoille ja erillisten kokeiden suorittajille lukio-opiskelijoiden lisäksi siten, että suorittaja voisi suorittaa kokeen valitsemassaan lukiossa. Tämä tulee asettamaan lukiot haasteelliseen tilanteeseen monella tapaa, eikä vähiten käytännön järjestelyjen kannalta.

Rajoittamatonta uusimisoikeutta voisi toki pitää perusteltuna, kun ylioppilastutkinnon arvosanoista luodaan keskeisin kriteeri korkeakoulujen opiskelijavalinnoille. Ra-

jaushan vaikuttaisi opiskelijan mahdollisuuksiin parantaa edellytyksiään päästä korkeakouluun. On kuitenkin hyvä tiedostaa, että rajoittamaton uusimisoikeus voi johtaa vaikeasti hallittaviin seurauksiin.

Lakiluonnoksessa arvioidaan, että uusittavien kokeiden määrä kasvaisi noin 13 000:lla vuodessa. Lisäyksen kokonaiskustannuksia on arvioitu sekä kokeen järjestäjien että kokeiden arvioinnista koituvien kustannusten kautta. Lakiluonnoksessa ei oteta huomioon sitä, että korkeakoulujen todistusvalinnan merkityksen kasvaessa on todennäköistä, että yliopistojen todistusvalintojen valintaperusteissa ylioppilastutkinnosta pisteytetään yleisesti viisi koetta. Tämä tulee kasvattamaan myös lukiolaisten suorittamien kokeiden määrää neljästä aineesta viiteen, jolloin vuosittain suoritettavien kokeiden määrän kasvu voi olla kokonaisuudessaan suurempi kuin lakiluonnoksessa arvioitu.

Rajoittamatonta ylioppilastutkinnon kokeiden uusimismahdollisuudet voivat itse asiassa hidastaa opintoihin siirtymistä houkutellessaan useisiin korotuskertoihin ja tutkinnon täydennyksiin. Jos tutkinnon suorittamismahdollisuutta ei rajattaisi ajallisesti, ongelmia voi syntyä myös siksi, että kokeet laaditaan kuitenkin aina kulloinkin voimassa olevien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Lisäksi muutos aiheuttaisi lisäkustannuksia paitsi koulutuksen järjestäjille, myös ylioppilastutkintolautakunnalle.

Yllä esitetyistä syistä Jyväskylän yliopiston mielestä olisi perusteltua harkita tutkinnon täydentämisen- ja uusimiskertojen rajoittamista esimerkiksi niin, että sekä hylätyn kokeen että hyväksytyyn kokeen voisi uusia vaikkapa kolme kertaa tietyn ajan sisällä. Tämä helpottaisi myös kustannusten ennakointia.

Pykälässä 1 b esitämme harkittavaksi ilmauksen "...kokeet voivat olla kirjallisia tai sähköisiä" muokkaamista. Kyse lienee lähinnä kokeen erilaisista toteutusmuodoista, ei täysin toisistaan poikkeavista kokeista. Parempi muoto voisi olla esim. "...kokeet voidaan toteuttaa kirjallisina tai sähköisinä." tai "...kokelas voi suorittaa kokeen kirjallisena tai sähköisenä."

Lausunnon pääkohdat

Jyväskylän yliopisto pitää yleisesti ottaen lukiokoulutuksen uudistamiselle asetettuja tavoitteita, mm. nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä ja opiskelijoiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, hyvinä ja kannatettavina. Lukiolaisten hyvinvoinnin tukeminen ohjausta lisäämällä sekä sujuvat siirtymät jatko-opintoihin ovat myös tärkeitä tavoitteita. Erityisesti ohjaukseen ja tuen lisäämisen liittyvät esitykset todennäköisesti edistäisivät yleisten tavoitteiden toteutumista.

Jyväskylän yliopisto ymmärtää myös lukioille lain kautta vahvistettavan, erityisesti korkeakoulujen suuntaan kohdistettavan yhteistyövelvoitteen tavoitteet. Tätä asiaa ei kuitenkaan ole loppuun asti pohdittu, ja esitykseen sisältyvien käytännön ongel-

mia vuoksi yliopisto suhtautuu tähän esitykseen varauksellisesti. Yliopiston näkökulmasta jo erilaiset opintopistemääritykset eri koulutusasteilla vaatisivat selkiyttämistä. Lisäksi Jyväskylän yliopisto ehdottaa harkittavaksi, olisiko lukioiden yhteistyö korkeakoulujen kanssa luontevampaa järjestää ensisijaisesti avoimen yliopiston ja korkeakoulun kautta kuin yksittäisten yliopistojen kanssa.

Jyväskylän yliopisto haluaa kiinnittää huomion siihen, että säädökset turvallisesta oppimisympäristöstä poikkeavat hengeltään lain muista osista. Lukiolain pyrkimyksenä näyttää olevan pakkokeinoin luoda koulusta turvallinen oppimisympäristö. Tämä lähestymistapa liittyy viimeaikaisessa julkisessa keskustelussa esille nousseisiin koulujen ongelmiin. Jyväskylän yliopiston mielestä oppimisympäristön turvallisuus ja laatu määräytyvät kuitenkin ennen kaikkea oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden kyvystä toimia ja kehittyä yhteisönä. Ensisijaisesti nuorten keskinäinen luottamus ja oma aktiivisuus varmistavat koulun työrauhan, eivät niinkään ulkoiset pakotteet.

Jyväskylän yliopisto suhtautuu varauksin myös ylioppilastutkinnon uusimista koskeviin ehdotettuihin muutoksiin. Lakiluonnoksessa ehdotetut laaja-alaisen osaamisen kehittämistä edistävät toimenpiteet eivät välttämättä ole riittäviä. Lakiluonnoksen mukaan opetussuunnitelmiin ei ole tarkoitus tehdä varsinaisesti sisällöllisiä muutoksia, joten tämä esitys tuskin yksinään johtaa laaja-alaisen osaamisen painottamiseen lukioissa tämänhetkistä enempää. Yliopisto suhtautuu kriittisesti myös rajoittamattomaan ylioppilastutkinnon kokeiden uusimismahdollisuuteen, koska tämä oikeus voi johtaa moniin vaikeasti hallittaviin seurauksiin.

Rehtori

Keijo Hämäläinen